

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Barbara Krawczyk

Wizytator ds. ewaluacji, Kuratorium Oświaty w Lublinie, Oddział Zamiejscowy w Zamościu

„Naszym celem jest zawsze poprawa jakości pracy szkoły” – relacja z wizyty studyjnej w Irlandii.

Jednym z wielu ważnych przekonań, w jakie wyposażono nas na zakończenie szkolenia dla wizytatorów ds. ewaluacji, jest myśl, iż nie tylko praktyka, ale nade wszystko nieustanne doskonalenie uczyni z nas mistrzów w tym, co robimy. Zespół Projektu w dniu 15 stycznia 2010 roku uświadomił nam, iż „nie jesteśmy jeszcze skończeni”, wiele pracy przed nami, w tym pracy nad doskonaleniem kompetencji merytorycznych i osobowościowych. Organizatorzy szkolenia nie pozostawili nas z tym problemem samych. Od czasu ukończenia szkolenia zdarzyło się dużo dobrego: stale doskonalą się platforma npseo, zmieniają się narzędzia (tworzone są nowe), publikuje się materiały, organizuje się warsztaty i konferencje, grupy wizytatorów wyjeżdżają na wizyty studyjne. Wszystko to sprawia, iż możemy doskonalić się jako wizytatorzy ds. ewaluacji.

W dniach 26 września – 3 października 2010 roku odbyła się trzecia zagraniczna wizyta studyjna dla łączników regionalnych wyłonionych spośród wizytatorów ds. ewaluacji. Po wizytach w Wielkiej Brytanii i Holandii, tym razem podczas kilkudniowego pobytu w Dublinie poznawano irlandzki system edukacji.

Jako łącznik regionalny województwa lubelskiego, miałam niewątpliwą przyjemność uczestniczenia w tej uczącej wizycie, na którą złożyło się 7 dni wspaniałej przygody w towarzystwie niezwykle sympatycznych i dowcipnych ludzi, twórczych i refleksyjnych osobowości, a 5-dniowa praca, służąca poznaniu różnych ciekawych rozwiązań w irlandzkim systemie oświaty, pozwoliła mi na rozwój i doskonalenie kompetencji.

Pierwszy dzień naszej wizyty to przede wszystkim sesja na uniwersytecie w Dublinie, podczas której poznaliśmy system edukacji w Irlandii – skupiliśmy się głównie na strukturze szkół podstawowych i średnich, zgłębiliśmy nieco tajniki systemu egzaminacyjnego, wzbogaciliśmy naszą wiedzę o formy wspierania szkół i zadania instytucji państwowych odpowiedzialnych za organizowanie wsparcia dla różnych obszarów funkcjonowania szkół w Irlandii.

Naszym „przewodnikiem po irlandzkim systemie edukacji” był Dr Gerry Mac Ruairc, pracownik University College Dublin. Gerry to niezwykle ujmująca i charyzmatyczna osobowość. Po spotkaniu w recepcji Paramount Hotel, wyruszyliśmy na krótki (energiczny jak sam Gerry) spacer po mieście, zatrzymując się przy pomniku Molly Malone – jednym z bardziej rozpoznawalnych miejsc Dublina. W biurze informacji turystycznej zakupiliśmy pięciodniowe bilety na przejazdy środkami komunikacji miejskiej i odbyliśmy przejazd irlandzkim piętrowym autobusem na teren kampusu University College Dublin, gdzie odbyła się nasza pierwsza kształcąca sesja.

Już na wstępie naszego spotkania z Gerrym, zostaliśmy zaskoczeni pewnymi informacjami. Pierwszą z nich jest fakt, iż administrowanie szkołami w Irlandii odbywa się na poziomie centralnym: Departament Edukacji i Umiejętności decyduje o uznawaniu szkół, opracowuje obowiązujące programy nauczania, reguluje kwestie zatrudniania nauczycieli i ich opłacania, negocjuje płace nauczycieli ze związkami zawodowymi, wpływa na sposób zarządzania szkołami. Od niedawna DES zajmuje się również organizacją egzaminów zewnętrznych.

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Taki centralny system zarządzania i nadzoru jest możliwy, ponieważ w Irlandii mieszka ok. 4 milionów ludzi, więc i liczba szkół jest porównywalnie mniejsza, przekonywał nas Gerry, odnosząc się do ilości mieszkańców naszego kraju.

Nauka w irlandzkiej szkole podstawowej – Primary school – rozpoczyna się najczęściej w wieku 5 lat, jednakże obecnie w szkołach tych jest także wielu czterolatków, ponieważ w Irlandii nie ma zorganizowanej sieci przedszkoli. Dzieci 4-, 5-letnie tworzą tzw. Infant Classes (Junior Infants and Senior Infants). Kolejne sześć klas to edukacja dzieci w wieku 6-12 lat.

Kolejny poziom nauki to Second level education – szkolnictwo średnie. Odbywa się ono w dwóch cyklach: Junior Cycle obejmuje dzieci w wieku 12-15/16 lat (szkoły te można porównać z naszymi gimnazjami) oraz Senior Cycle – młodzież w wieku 15/16 – 17/18 lat (odpowiednik naszych szkół ponadgimnazjalnych).

„Zaliczenie” odpowiednich egzaminów jest warunkiem kontynuacji nauki na poziomie wyższym. W Irlandii szkolnictwo wyższe dzieli się na sektor uniwersytecki reprezentowany przez stare dobre uniwersytety jak Trinity College czy Dublin City University. Można też kształcić się na kierunkach technicznych w dobrych instytutach technologicznych. Sektor nieuniwersytecki tworzą też college techniczne, nie nadające stopnia magistra oraz college nauczycielskie, zajmujące się przygotowaniem nauczycieli szkół podstawowych.

W Irlandii funkcjonuje około 3300 szkół podstawowych, w których pod okiem 31 349 nauczycieli naukę pobiera 500 000 uczniów. Naszą uwagę zwrócił fakt, iż w Irlandii jest bardzo wiele małych szkółek: w 12 szkołach podstawowych pracuje tylko jeden nauczyciel, w 498 – 2 nauczycieli, w 303 – 3 nauczycieli, w 1185 od 4 do 7 nauczycieli, 308 szkół zatrudnia od 12 do 15 nauczycieli, 174 – od 16 do 19. Tylko w 260 primary schools pracuje więcej niż 20 nauczycieli. Rok szkolny w irlandzkich szkołach trwa 183 dni. Typowy szkolny dzień to 5 godzin i 40 minut.

W szkołach podstawowych uczniowie mają 8 przedmiotów obowiązkowych: j. angielski, irlandzki, matematyka, nauki społeczne i środowisko naturalne, sztuka i prace ręczne, muzyka, wychowanie fizyczne, religia. Zdziwił nas fakt, że szkoły nie uczą żadnego języka obcego, ale wzięwszy pod uwagę, że dla wielu uczniów język irlandzki nie jest językiem ojczystym, wydaje się to zasadne.

Kolejnym faktem, który nieco nas zaskoczył, jest nauczanie wszystkich przedmiotów przez jednego nauczyciela – jak się później okaże, jest to powiązane z modelem kształcenia nauczycieli.

Kolejne zaskoczenie wywołała w nas informacja, iż tylko dwie szkoły podstawowe w Irlandii to szkoły całkowicie państwowe. Większość szkół (95%) to szkoły finansowane z budżetu państwa, ale mające prywatnych właścicieli (w większości przypadków to kościół katolicki). Od niedawna funkcjonują nieliczne szkoły uczące w języku irlandzkim (nie są one prowadzone przez kościół) oraz szkoły wielowyznaniowe „Educate together”

Kolejny poziom edukacji to Second Level Schools. W Irlandii funkcjonują 732 szkoły średnie, gdzie pod kierunkiem 26 000 nauczycieli uczy się 341 312 uczniów. Również szkoły ponadpodstawowe są bardzo zróżnicowane, co do wielkości: aż 14 szkół liczy mniej niż 50 uczniów, 15 – od 50 do 90, 73 – od 100 do 199, 109 – od 200 do 299, 245 szkół – od 300 do 399, 286 – od 400 do 499, powyżej 500 uczniów uczy się w 742 szkołach. Największa szkoła – zupełnie wyjątkowa pod tym względem liczy 1400 uczniów.

Obowiązek nauki w Irlandii trwa od 6 do 16 roku życia, co sprawia, że tylko 85,4% 17-latków kontynuuje naukę. Rząd Irlandii zauważa ten problem, ostatnio skierowano specjalne środki na to, aby zatrzymać młodych ludzi w szkołach chociaż do 18 roku życia.

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

System szkół ponadpodstawowych w Irlandii jest dość skomplikowany. Voluntary Schools, to szkoły mające prywatnych właścicieli (najczęściej instytucje religijne), finansowane z budżetu państwa, oferujące wykształcenie ogólne, akademickie.

Vocational Colleges to powszechne szkoły zawodowe, całkowicie państwowe, jednakże nie przygotowują one do pracy, a jedynie kładą większy nacisk na kształcenie umiejętności technicznych.

Comprehensive schools to szkoły powszechne zarządzane przez radę, w skład której wchodzi przedstawiciele państwa i kościoła. Szkoły te kształcą w kierunkach zarówno ogólnych jak i zawodowych.

Warto też wspomnieć o elitarnych szkołach prowadzonych przez kościół, gdzie środki zapewniane przez państwo są uzupełniane przez znaczne wpływy od rodziców.

Istnieje też niewielka grupa szkół zwanych instytutami. Są to szkoły całkowicie prywatne, kładące główny nacisk na przygotowanie do egzaminów zewnętrznych.

System egzaminów zewnętrznych w Irlandii nie zakłada egzaminu po szkole podstawowej. Podczas całej kariery edukacyjnej, uczeń przystępuje do licznych testów zaliczeniowych, których wyniki odnotowywane są w „karcie szkolnej ucznia”. Jest ona podstawą do kontynuacji nauki na poziomie średnim.

Junior Cycle kończy się egzaminem, po którym absolwent może otrzymać Junior Certificate (tradycyjny egzamin akademicki), dający możliwość kontynuacji nauki na poziomie wyższym, bądź Junior Certificate School Programme (egzamin dla uczniów z trudnościami, oparty na działaniu praktycznym i udziale w projekcie), nie dający możliwości kontynuowania nauki na Senior Cycle.

Poziom drugi Secondary Schools może kończyć się również innego rodzaju egzaminem i, co za tym idzie, dawać inne uprawnienia. Drogę do dalszego kształcenia otwierają: Traditional Leaving Certificate (kształcenie ogólne) oraz Leaving Certificate Vocational Programme (kształcenie ogólne i techniczne). Leaving Certificate Applied to wynik egzaminu praktycznego, sprawdzającego umiejętności, oferowanego w szkołach z przewagą uczniów ze środowisk robotniczych. Certyfikat ten nie daje możliwości kontynuowania nauki na poziomie wyższym. Absolwenci zwykle uczą się zawodu w formach pozaszkolnych.

Drugiego dnia wybraliśmy się do Departamentu Edukacji, gdzie uczestniczyliśmy w konferencji poświęconej procedurom i wielorakim formom inspekcji w Irlandii. Deirdre Mathews Assistant Chief Inspector utrwaliła naszą wiedzę o irlandzkim systemie oświaty, opowiedziała o zasadach nadzoru, przedstawiła strukturę inspektoratu w Irlandii, omówiła modele inspekcji. Szczególne zainteresowanie wzbudziły wystąpienia irlandzkich inspektorek, które opowiadały o szczegółach swojej pracy w szkołach podstawowych i średnich.

„Naszym celem jest zawsze poprawa jakości pracy szkoły” – powiedziała Deirdre.

Nadzór pedagogiczny w Irlandii sprawowany jest tylko w odniesieniu do szkół finansowanych z budżetu państwa i przyjmuje różne formy. Whole School Evaluation (WSE) to kompleksowa ewaluacja całej szkoły. Inspekcje tematyczne dotyczą wybranych obszarów działalności szkoły, a inspekcje przedmiotowe skupiają się na wybranych przedmiotach szkolnych. Inspekcje incydentalne – niezapowiedziane, służą obserwacji autentycznej pracy szkoły, a inspekcje nowo zatrudnionych nauczycieli odbywają się tylko w szkołach podstawowych i służą doskonaleniu pracy młodego nauczyciela.

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Analizując uzyskane informacje, porównaliśmy irlandzki system nadzoru do funkcjonującego u nas dotychczas systemu wizytacji i kontroli.

Irlandzcy inspektorzy zajmują się tylko inspekcją szkół podstawowych (są specjalistami w tym zakresie) lub szkół średnich (są to specjaliści przedmiotowi). Odrębny sposób kształcenia nauczycieli szkół podstawowych i szkół średnich wpływa na różne modele inspekcji na kolejnych poziomach edukacji.

Całościowa ewaluacja szkół w Irlandii (podstawowych i średnich) obejmuje 5 podstawowych obszarów ich działalności: zarządzanie, planowanie, realizację programów, nauczanie i uczenie się oraz organizowanie wsparcia dla uczniów.

Mimo wspólnych zasad i procedur, ewaluacja może przyjmować różne formy, ponieważ może dotyczyć różnych obszarów działalności szkoły czy różnych przedmiotów szkolnych. W związku z tym do szkół wchodzi zespoły inspektorów o liczebności uzależnionej od zakresu tematycznego, czy też wielkości szkoły. W szkołach podstawowych zatrudniających do 5 nauczycieli, ewaluację przeprowadza 1 inspektor, 6 do 12 nauczycieli – 2 inspektorów, powyżej 12 nauczycieli – 3 inspektorów. Na ewaluację do szkół średnich „wchodzi” 2 inspektorów odpowiedzialnych za sformułowanie całościowego raportu oraz 4-5 inspektorów „przedmiotowych”.

Długość raportu i jego treść jest oczywiście uzależniona od zakresu ewaluacji.

We wszystkich szkołach poddawanych ewaluacji obowiązują ujednoczone zasady oceniania procesów nauczania i uczenia się. Zapewniają to jednolite standaryzowane narzędzia (ankietuje się np. tych samych uczniów i ich rodziców). We wszystkich ewaluacjach występuje element kontynuacji i spójności wszystkich form nadzoru – ewaluacja całościowa uwzględnia wyniki wszystkich inspekcji oraz kontroluje realizację wydanych zaleceń i rekomendacji. Inspektorzy sprawdzają, co szkoła zrobiła „pod wpływem poprzednich raportów”.

Jednolite są też zasady powiadamiania szkół o planowanej formie nadzoru: szkoły podstawowe są informowane o planowanej WSE na 5 tygodni przed jej odbyciem, szkoły ponadpodstawowe – na 3 tygodnie przed. Informacja o inspekcji tematycznej lub przedmiotowej trafia do szkół z wyprzedzeniem dwutygodniowym.

Warto wspomnieć, iż narzędzia stosowane w ewaluacji nie są publikowane, nie są też udostępniane szkole przed ewaluacją czy inspekcją. Inspektorzy nie informują nauczycieli, które lekcje będą obserwowane, szkoła wie, jakie przedmioty będą poddane ewaluacji, dyrektor przesyła inspektorom plan zajęć, a ci samodzielnie opracowują harmonogram ewaluacji.

Prawo oświatowe nie nakłada na szkoły obowiązku przeprowadzania autoewaluacji, jednakże państwo zapewnia środki na rozwój, zakładając, iż szkoły opracują sobie własne narzędzia do autoewaluacji.

Podobnie jak w przypadku naszej ewaluacji, irlandzcy inspektorzy stosują w swojej pracy metody badawcze: obserwują procesy nauczania i uczenia się, wchodzi w interakcje z uczniami, rozmawiają z nimi, przeglądają ich prace pisemne, analizują rozkład zajęć, wyniki testów i egzaminów zewnętrznych, plany pracy nauczycieli, wyniki autoewaluacji. Pozyskują informacje i opinie prowadząc spotkania i wywiady z radą szkoły, dyrektorem, nauczycielami, rodzicami, samorządem uczniowskim, zarządem szkoły. Przeprowadzają ankiety wśród uczniów i ich rodziców.

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Kwestionariusze ankiet są co prawda mniej obszerne, ale w odróżnieniu od naszych, uczniowie wypełniają je w wersji papierowej, a inspektorzy sami muszą dokonać podsumowania wyników.

Po zakończeniu ewaluacji szkoły powstaje raport. Zawiera on wyniki przeprowadzonych badań, jednakże nie przywołuje danych ani źródeł, jedynie interpretacje wskazujące mocne strony i słabe punkty w pracy szkoły. Formułowane są zalecenia i rekomendacje. Raport jest przesyłany do szkoły, jednak w związku z faktem, iż prawo nie narzuca terminu, w którym taki raport musi być sporządzony, a także zważywszy na ogromne obciążenie pracą irlandzkich inspektorów, raporty trafiają do szkół z kilkumiesięcznym opóźnieniem. Dopiero po odpowiedzi szkoły na raport, powstaje raport ostateczny. Zarówno raport jak i odpowiedź szkoły są publikowane na stronie DES. Inspekcje przedmiotowe przeprowadzane są tylko w szkołach drugiego poziomu i mogą być składową ewaluacji całościowej lub stanowić samodzielną formę nadzoru. Przeprowadzają je inspektorzy posiadający wykształcenie zgodne z wizytowanym przedmiotem. Inspekcji poddaje się wszystko, co wiąże się z nauczaniem danego przedmiotu: przygotowanie nauczycieli, dobór podręczników, baza dydaktyczna, możliwość wyboru przedmiotu przez uczniów. Analizowane są dokumenty świadczące o planowaniu pracy przez nauczyciela, obserwacji poddaje się proces nauczania i uczenia się (4-6 lekcji w ciągu jednego dnia), analizuje się formy oceniania, zasady udzielania informacji zwrotnej uczniowi i jego rodzicom.

Każdy z nauczycieli otrzymuje informację zwrotną na temat jakości swojej pracy (uwagi, rekomendacje). Dyrektor otrzymuje „na gorąco” ustny raport. Po zakończonej inspekcji powstaje raport, który jest publikowany.

Inspekcje incydentalne – niezapowiedziane przeprowadzane są tylko w szkołach podstawowych. Obejmują tylko wybrane aspekty pracy szkoły (nauczenie, uczenie się, osiągnięcia, wsparcie uczniów z trudnościami) a ich przewaga nad innymi formami nadzoru polega na tym, że pokazują autentyczną pracę szkoły, w normalnych (codziennych) warunkach, co daje prawdziwy obraz jakości kształcenia.

Podczas takiej jednodniowej inspekcji, inspektor dostosowując się do planu pracy szkoły i nauczycieli, obserwuje zajęcia 3 nauczycieli, w każdej klasie spędzając 1,5 godziny. Na zakończenie dnia inspektor przekazuje ustnie nauczycielom i dyrektorowi szkoły wnioski, uwagi, rekomendacje. Wybrane rekomendacje (2-3) zostaną zamieszczone w ogólnym raporcie z inspekcji incydentalnych sformułowanym po zakończeniu roku.

zauważyć, że o wyborze szkoły do inspekcji incydentalnej decyduje asystent głównego inspektora, który konsultuje swój wybór z inspektorem nadzorującym szkoły w danym regionie (przypomina to nasze dotychczasowe rejony wizytacyjne).

Najwięcej emocji wzbudził w nas trzeci dzień wizyty studyjnej, kiedy to staliśmy się „cieniami” irlandzkich inspektorów, towarzysząc im w całodniowej pracy na terenie 5 różnych szkół. Wysoki poziom emocji wynikał nie tylko z naszego ogromnego zaciekawienia pracą irlandzkich kolegów, ale również z faktu, iż wielu z nas musiało sobie po dwudziestu latach przypomnieć zasady używania języka angielskiego, bo chociażby z grzeczności należało podtrzymywać konwersację, a i przecież o tyle spraw chcieliśmy zapytać. Było różnie – „i straszno i śmieszno”, ale daliśmy radę.

To co zadziwiło mnie szczególnie, to fakt iż w szkole nikt właściwie „nie przejmuje się” obecnością inspektorów, życie toczy się własnym szkolnym rytmem, inspektor sam musi trafić na

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

zajęcia, które zaplanował do obserwacji, wchodzi na nie i wychodzi w dowolnym momencie i nikt nie twierdzi, że dezorganizuje to pracę szkoły lub stresuje nauczyciela i dzieci. W trakcie obserwacji inspektor analizuje też całą dokumentację nauczyciela potwierdzającą planowanie pracy, ocenianie postępów ucznia, udzielanie informacji zwrotnej uczniowi i jego rodzicom. Po obserwowanych zajęciach inspektor udziela nauczycielowi informacji zwrotnej, formułuje rekomendacje i wnioski.

Obecność na terenie szkoły pozwoliła mi też na stwierdzenie, iż panuje tu ogromna dyscyplina (nie mylić z rygorem), którą udaje się osiągnąć dzięki konsekwentnemu egzekwowaniu ustalonych zasad. Ubrane w jednolite stroje szkolne dzieci, wydają się być szczęśliwe i otwarte.

Inspektor tak układa harmonogram pobytu na terenie szkoły, aby pomiędzy obserwacjami, wywiadami, spotkaniami, móc wypełniać stosowne arkusze, które posłużą za podstawę do sformułowania raportu.

Wywiad z dyrektorem jest krótki i dotyczy tylko tych aspektów pracy szkoły, których inspektorzy nie mogą zaobserwować; wydaje się, iż ewaluacja w Irlandii bardziej skupia się na tym, co dzieje się w szkole, niż na tym, co opowiedzą o swej pracy nauczyciele i dyrektor.

Dzień czwarty – mimo iż spędziliśmy go w hotelu, okazał się nie mniej emocjonujący. Analiza autentycznych dokumentów i raportów z ewaluacji okazała się istotnym ogniwem w programie wizyty, dostarczyła nowej wiedzy, pobudziła do kolejnych przemyśleń.

Raporty z ewaluacji całościowej i przedmiotowej, procedury ewaluacji, przykładowe narzędzia, publikacje zawierające wymagania wobec szkół podstawowych... interesowało nas wszystko, jednakże najwięcej czasu poświęciliśmy na wnikliwą analizę raportu z ewaluacji Marian College w Dublinie, bowiem następnego dnia czekało nas spotkanie z dyrektorem tej szkoły. Na raport irlandzkich inspektorów spojrzeliśmy trochę przez pryzmat naszej pracy, zdziwił nas więc brak danych i źródeł, zaskoczyły interpretacje oraz jednoznaczne rekomendacje i zalecenia. Dostrzeżliśmy spójność raportu z językiem opublikowanych wymagań. Wielu z nas zauważyło podobieństwo tej formy raportu do naszych dotychczasowych wyników z wizytacji.

W piątym dniu study visit, jak idealną klamrą, zamknęliśmy nasze szkolenie, obecnością na University College Dublin. I znów organizatorzy zadbali o to, aby nie był to dzień stracony. Odbyliśmy dwie sesje merytoryczne: kształcenie i doskonalenie nauczycieli w Irlandii oraz szkolne doświadczenia dyrektorów szkół, a także sesję plenarną – podsumowującą, która pokazała, że im więcej wiemy, tym więcej pytań i wątpliwości w nas się rodzi.

Z ogromnym zainteresowaniem wzięliśmy udział w sesji poświęconej kształceniu nauczycieli w Irlandii. Już na wstępie naszą zazdrość, a jednocześnie podziw, wzbudził fakt, iż zawód nauczyciela w Irlandii utożsamiany jest z najlepszymi kompetencjami, wysokim statusem społecznym, wysokimi zarobkami. Podobnie jak w naszym kraju, silna pozycja związków zawodowych sprawia, iż nie jest łatwo zwolnić z pracy nauczyciela, który nie spełnia oczekiwań dyrekcji, rodziców, uczniów, ale „sito”, jakie stosują uczelnie irlandzkie już na poziomie kształcenia, pozwala przypuszczać, że niewiele jest takich przypadków.

Wysokie wymagania college'ów (bardzo trudno zdobyć miejsce na uniwersytecie pedagogicznym), stała obserwacja i wnikliwa ocena praktyk studenckich, oraz kształtowanie umiejętności autoewaluacji, to zdecydowanie przykłady dobrej praktyki, które warto byłoby przejąć w Polsce.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP II

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

W Irlandii funkcjonują dwa modele kształcenia nauczycieli. Pierwszy z nich zakłada czteroletnie równoległe studiowanie przedmiotów pedagogicznych i ogólnych. Drugi model – to najpierw czteroletnie zgłębianie tajników przedmiotu a potem zdobywanie kompetencji pedagogicznych na studiach magisterskich.

Należy zauważyć, iż 90% kandydatów na studia pedagogiczne ukończyło z wyróżnieniem szkoły średnie.

Sami Irlandczycy nie oceniają takiego systemu naboru jako trafionego, zdarza się bowiem często, iż wyjątkowo zdolni studenci zupełnie nie radzą sobie w środowisku klasy.

Nauczyciele szkół podstawowych częściej wybierają pierwszy ze wspomnianych modeli kształcenia (równoległe zdobywanie kompetencji przedmiotowych i pedagogicznych), nie są zobowiązani do zdobywania wykształcenia magisterskiego, interdyscyplinarne wykształcenie na poziomie college'u jest wystarczające do pracy na tym poziomie edukacji. Nauczyciel w szkole podstawowej naucza wszystkich obowiązkowych przedmiotów.

Nauczyciele szkół średnich wybierają zwykle drugi model kształcenia – najpierw nabywają kompetencji przedmiotowych, a później zdobywają kompetencje nauczycielskie na studiach magisterskich. Często zdarza się, że jednocześnie w trakcie studiów pedagogicznych, nauczyciele wybierają dwa moduły metodologiczne, tak aby uzyskać kompetencje do nauczania dwóch pokrewnych przedmiotów.

Duże zainteresowanie wzbudził w nas opracowany przez międzynarodowy zespół ekspertów protokół obserwacji nauczyciela. Chętnie zmierzaliśmy się z zaproponowanym przez Gerry'ego ćwiczeniem, które polegało na dokonaniu oceny kompetencji obserwowanego nauczyciela w zakresie tworzenia atmosfery w klasie i zarządzania zespołem klasowym. Ćwiczenie potwierdziło, iż często różnimy się w ocenach tego samego zjawiska, jednakże z dumą pomyśleliśmy w tym miejscu o naszej triangulacji. Arkusz obserwacji bardzo nam się spodobał, myśleliśmy, że warto go wykorzystać przy doskonaleniu narzędzi z ewaluacji – to lekcja i praca nauczyciela z uczniem powinny być najistotniejszym obszarem pracy szkoły.

Jednym z ciekawszych elementów wizyty studyjnej w Irlandii było spotkanie z Dyrektorem Marian College w Dublinie, który mówił o swoich wrażeniach z ewaluacji. „Ewaluacja to pozytywne doświadczenie i dobrze je wspominamy – powiedział dyrektor - a dużym plusem jest to, że inspektorzy nie znaleźli niczego, czego my wcześniej nie wiedzielibyśmy; znamy nasze mocne i słabe strony. Minusem tej formy nadzoru jest fakt, iż inspektorzy pominęli ok. 60% mojej pracy”.

W opinii dyrektora, „szkoły które cieszą się złą opinią, są likwidowane, ponieważ nie mają uczniów i nie potrzeba tu żadnej inspekcji”. Zdaniem dyrektora, inspekcje nie wpływają na podniesienie jakości nauczania, „trzeba po prostu robić to, w czym się jest naprawdę dobrym, trzeba mieć wizję i umieć znaleźć równowagę pomiędzy własną wizją i jej realizacją przez nauczycieli na ich własne sposoby”. Dyrektor zauważa, iż niebezpieczeństwo inspekcji tkwi w tym, że to co da się zmierzyć, jest często najmniej ważne.

Podsumowując naszą wizytę w Irlandii, wszyscy wyrażaliśmy ogromne zadowolenie i poczucie pożytecznie spędzonego czasu. Szczególne podziękowania kieruję pod adresem Hani, Ani, Laury i Tosi, które wykazały się nie tylko doskonałymi kompetencjami w sferze logistycznej, ale przede wszystkim były przygotowane merytorycznie, inspirowały i motywowały, dbały o przyjazną i miłą atmosferę pobytu.